

فرم برنامه درسی (Course Plan)

دانشکده پرستاری و مامایی حضرت
فاطمه (س)

نام درس : بهداشت مادر و نوزاد یک	تعداد واحد : ۲,۵
مقطع : کارشناس پرستاری	مدت زمان ارائه درس : ۲ ساعت (۲۰ جلسه)
پیش نیاز : دارو شناسی-فرایند یادگیری و اصول آموزش به مددجو	
تدوین کننده: (سارا ستوده سال ۱۳۹۹)	تاریخ بازنگری : سال ۱۴۰۰

عناوین کلی این درس شامل موارد زیر می باشد :

- ۱- آشنایی با کلیات بهداشت مادر و نوزاد (آمارهای حیاتی و شاخص های مربوط به بهداشت مادر و نوزاد، فرآیند پرستاری در بهداشت مادر و نوزاد، تاثیر فرهنگ بر بهداشت روان مادران و نوزادان)
- ۲- آشنایی با کلیات بهداشت مادر و نوزاد (مراحل مختلف زندگی زن از بلوغ، اولین پرپود، سن باروری، پیش از یائسگی و یائسگی)
- ۳- مروری بر آناتومی لگن
- ۴- تعریف واژه ها، اختصارات و علائم مامایی
- ۵- سیکل قاعدگی سندرم پیش از قاعدگی، علائم و نشانه ها
- ۶- لقاح، رشد و تکامل جنین در مراحل مختلف، عوامل موثر بر رشد و تکامل جنین و گردش خون جنین
- ۷- بارداری: نشانه ها و علائم مشکلات شایع دوران بارداری

- ۸- تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری، عوارض خفیف دوران حاملگی و آموزش های مربوط
- ۹- تغییرات روانی در بارداری، غربالگری روانشناسی و مراقبت های آن
- ۱۰- روش های ارزیابی سلامت جنین در بارداری - زجر جنینی، آمینوسنتز (pubs-cvs)
- ۱۱- مراقبت های دوران بارداری
- ۱۲- زایمان طبیعی (تشخیص انواع قرارگیری سر جنین در رحم - اقطار سر جنین و...)
- ۱۳- ژنتیک و مشاوره ژنتیک
- ۱۴- ژنتیک و مشاوره ژنتیک
- ۱۵- روش های کاهش درد زایمان (غیر دارویی)
- ۱۶- روش های کاهش درد زایمان (روش های بیحسی و بیهوشی)
- ۱۷- مکانیسم شروع زایمان (تئوریهها - شروع انقباضات - علائم شروع زایمان و...)
- ۱۸- مراحل مختلف زایمان (پذیرش زائو و مراقبت در لیبر، زایمان و بعد از زایمان مراقبت فوری بعد از تولد)
- ۱۹- تغییرات فیزیولوژیک بعد از زایمان
- ۲۰- مسائل شرعی در حاملگی و بعد از زایمان

۱- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود آشنایی با کلیات بهداشت مادر و نوزاد (آمارهای حیاتی و شاخص های مربوط به بهداشت مادر و نوزاد، فرآیند پرستاری در بهداشت مادر و نوزاد، تاثیر فرهنگ بر بهداشت روان مادران و نوزادان) داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

اهداف ویژه MCH را بیان کند

میزان مرگ و میر جنینی را تعریف کند

علل مرگ و میر شیرخواران را لیست نماید

مرگ مستقیم مادری را توضیح دهد

مفهوم نوزاد ترم و پره ترم را بیان کند

تاثیر فرهنگ بر بهداشت مادر و کودک را بیان کند

۲- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود آشنایی با کلیات بهداشت مادر و نوزاد

(مراحل مختلف زندگی زن از بلوغ، اولین پرینود، سن باروری، پیش از یائسگی و یائسگی) داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

فیزیولوژی بلوغ و پرینود و مرحله سن باروری و یائسگی را شرح دهند

تغییرات جسمی و روانشناختی دوره بلوغ و مرحله پرینود سنین باروری زنان و یائسگی و قبل از یائسگی را شرح دهند

تغییرات فیزیولوژیک دوره نوجوانی و بلوغ را توضیح دهد

تغییرات فیزیولوژیک دوره باروری در زنان را توضیح دهد

تغییرات فیزیولوژیک دوره قبل از یائسگی در زنان را توضیح دهد

تغییرات فیزیولوژیک دوره یائسگی در زنان را توضیح دهد

مداخلات پرستاری در این دوره را براساس تشخیص های پرستاری شرح دهد

مشاوره جهت آماده کردن زن برای بلوغ، سنین باروری و یائسگی و مسائل بعد از یائسگی شرح داده و بطور صحیح انجام دهند

۳- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از آناتومی لگن شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

بخش‌های مختلف لگن استخوانی و پوشش‌های آن را توضیح دهد
قسمت‌های مختلف آناتومی اندام تناسلی خارجی زنان را شرح دهد
قسمت‌های مختلف آناتومی اندام تناسلی داخلی زنان را شرح دهد
خون‌رسانی و عصب‌دهی قسمت‌های مختلف دستگاه تناسلی را شرح دهد

۴- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود تعریف واژه‌ها، اختصارات و علائم مامایی را داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

واژه‌های اختصاصی دوران بارداری را تعریف کند
انواع علائم مرتبط با تشخیص بارداری را لیست کند
تاریخ احتمالی زایمان، سن بارداری را محاسبه نماید
تغییرات فیزیولوژیک سیستم‌های مختلف بدن و سازگاری‌های ایجاد شده در طی بارداری را تشریح نماید..
اختصارات مامایی را شرح دهد

تعاریف مختلف دوران‌های مختلف نوزادی و شیرخوارگی را توضیح دهد
اصطلاحات بارداری و مخفف‌ها را شرح دهد

۵- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از سیکل قاعدگی سندرم پیش از قاعدگی، علائم و نشانه‌ها شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

عوامل موثر بر شروع اولین قاعدگی را بیان کند
انواع اختلالات سیکل قاعدگی را تعریف کند .

درمان های رایج و مراقبت های پرستاری مرتبط با انواع اختلالات سیکل قاعدگی را بیان نماید

فیزیولوژی مربوط به pms را شرح دهد

علائم و نشانه های مختلف pms را شرح دهد

استراتژی های درمانی بر اساس علائم و نشانه ها را نام ببرد

۶- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از لقاح، رشد و تکامل جنین در مراحل

مختلف، عوامل موثر بر رشد و تکامل جنین و گردش خون جنین شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

فرآیند و مراحل لقاح را توضیح دهد

مراحل انه گزینی را شرح دهد.

تکوین، تکامل و اعمال جفت را بیان کند

تکوین، تکامل و اعمال بندناف را بیان کند

تکوین، تکامل و اعمال مایع آمنیوتیک را بیان کند

پرده های جنینی، نحوه تکامل و نقش آنها را در سلامت جنین شرح دهد

مراحل مختلف رشد و تکامل جنین در ماههای مختلف بارداری را بیان کند

گردش خون جنینی را شرح دهد.

۷- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از بارداری: نشانه ها و علائم

مشکلات شایع دوران بارداری شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

شکایات شایع در هر سه ماهه را توضیح دهد

آموزش های لازم در برخورد با هر گونه شکایت دوران بارداری را بیان نماید.

۸- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از تغییرات فیزیولوژیک دوران

بارداری، عوارض خفیف دوران حاملگی و آموزش های مربوط شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم تناسلی و ساختارهای مرتبط با آن را شرح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک پستان ها را توضیح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک پوست را شرح دهد.

تغییرات فیزیولوژیک سیستم هماتولوژیک را توضیح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم قلبی-عروقی را شرح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم تنفسی را شرح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم ادراری را شرح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم گوارشی را شرح دهد.

تغییرات فیزیولوژیک سیستم آندوکرین را توضیح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم عضلانی-اسکلتی را شرح دهد.

تغییرات آناتومیک و فیزیولوژیک سیستم نورولوژیک را توضیح دهد.

۹- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از تغییرات روانی در

بارداری، غربالگری روانشناسی و مراقبت های آن شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

مراقبت های پرستاری حین و بعد از زایمان را در مادر باردار دچار مسائل روانی بیان کند

تغییرات فیزیولوژی وهورمونی موثر بر خلق در این دوران را توضیح دهد

تغییرات روحی - روانی این دوران را توضیح دهد

غم و اندوه بعد از زایمان را توضیح دهد

پدیده فقدان و واکنش های روانی در پی سقط، تولد نوزاد مرده و نوزاد ناهنجار و آسیب پذیر را تشریح نماید.

۱۰- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از روش های ارزیابی سلامت جنین

در بارداری - زجر جنینی، آمینوسنتز (pubs-cvs) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

اهمیت و دلایل بررسی سلامت جنین را توضیح دهد

روش های تهاجمی و غیرتهاجمی ارزیابی سلامت جنین را دسته بندی کند

موارد استفاده، مراقبت های پرستاری قبل، حین و پس از نمونه گیری از پرزهای کوریونی و بندناف و عوارض

احتمالی آن را شرح دهد.

موارد استفاده، مراقبت های پرستاری قبل، حین و پس از آمینوسنتز و عوارض احتمالی آن را شرح دهد

اهداف انجام NST، تفسیر و مراقبت های پرستاری مربوط به آن را شرح دهد

اهداف انجام (CST/OCT)، تفسیر و مراقبت های پرستاری مربوط به آن را شرح دهد

اهداف انجام BPP، تفسیر و مراقبت های پرستاری مربوط به آن را شرح دهد

نوع مانیتورینگ داخلی و خارجی جنین را توضیح دهد

موارد کاربرد سونوگرافی در بارداری و علل آنها را شرح دهد

آخرین روش ها را براساس پیشرفت های نوین طب جنینی توضیح دهد.

واکنش های روانی مادر به هر یک از روش های ارزیابی سلامت جنین را بیان کند

۱۱- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از مراقبت های دوران بارداری

شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی: دانشجو باید بتواند

اهمیت مراقبت های بهداشتی دوران بارداری را بیان نماید

ارزیابی سلامت مادر در دوران بارداری (معاینات اولیه، معاینات عمومی، گرفتن شرح حال، و تست های

آزمایشگاهی) را شرح دهد

آزمایشات روتین و تست های غربالگری دوران بارداری را نام ببرد

ملاقات روتین (فواصل ملاقات و معاینات مربوطه) را شرح دهد

آموزش‌های لازم در زمینه مراقبت‌های بهداشتی این دوران را بیان کند

اهمیت و نحوه تغذیه در دوران بارداری را شرح دهد

علائم خطر در دوران بارداری را لیست نماید

نحوه انجام واکسیناسیون در دوران بارداری را توضیح دهد

تمرینات تنفسی و تن آرامی و ورزش‌های مناسب دوران بارداری را شرح دهد

شکایات شایع در هر سه ماهه را توضیح دهد .

آموزش‌های لازم در برخورد با هر گونه شکایت دوران بارداری را بیان نماید

۱۲- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از مراقبت‌های دوران بارداری

شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

اهمیت مراقبت‌های بهداشتی دوران بارداری را بیان نماید

ارزیابی سلامت مادر در دوران بارداری (معاینات اولیه، معاینات عمومی، گرفتن شرح حال، و تست‌های

آزمایشگاهی) را شرح دهد

آزمایشات روتین و تست‌های غربالگری دوران بارداری را نام ببرد

ملاقات روتین (فواصل ملاقات و معاینات مربوطه) را شرح دهد

آموزش‌های لازم در زمینه مراقبت‌های بهداشتی این دوران را بیان کند

اهمیت و نحوه تغذیه در دوران بارداری را شرح دهد

علائم خطر در دوران بارداری را لیست نماید

نحوه انجام واکسیناسیون در دوران بارداری را توضیح دهد

تمرینات تنفسی و تن آرامی و ورزش‌های مناسب دوران بارداری را شرح دهد

شکایات شایع در هر سه ماهه را توضیح دهد .

آموزش‌های لازم در برخورد با هر گونه شکایت دوران بارداری را بیان نماید

۱۳- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از -زایمان طبیعی(تشخیص انواع

قرارگیری سر جنین در رحم-اقطار سر جنین و...) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

استخوان ها، درزها و فونتال های سر جنین را توضیح دهد
قرار، ایستگاه و نمایش و وضعیت جنین در لگن را شرح دهد
کانال زایمان و اقطار آن و تقسیمات لگنی را توضیح دهد
نیروهای زایمانی، انقباضات و ویژگی های آنها را توضیح دهد
تئوری های مربوط به زایمان را ذکر نماید
مکانیسم زایمان را به ترتیب ذکر نماید
عوامل روانی در شروع دردهای زایمانی را بیان کند
علائم شروع دردهای زایمانی را توضیح دهد
تفاوت و ویژگی های دردهای کاذب و حقیقی زایمان را بیان کند
مراحل مختلف زایمان را تعریف کند
تغییرات فیزیولوژیک هر مرحله را توضیح دهد
مراقبت از مادر در طی هر مرحله را بیان کند
مراقبت از نوزاد در اتاق زایمان را بیان کند
مراقبت های پس از زایمان را ذکر نماید

۱۴- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از ژنتیک و مشاوره ژنتیک شناخت

داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

اهمیت ژنتیک در بهداشت مادر و نوزاد را توضیح دهد
انواع دسته بندی های بیماری های ژنتیکی را بیان کند

۱۵- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از ژنتیک و مشاوره ژنتیک شناخت

داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

انواع روش های تشخیص بیماریهای ژنتیکی را شرح دهد .

مشاوره ژنتیک و نقش پرستار در آن را تشریح نماید
خدمات پزشکی در سقط های مجاز و درمانی را بیان کند.
علائم خطر پس از زایمان را نام ببرد

۱۶- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از روش های کاهش درد زایمان

(غیر دارویی) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

علل درد زایمان را تشریح نماید

انواع روش های کاهش درد غیر دارویی در طی لیبر را نام ببرد و مختصراً توضیح دهد
مزایا و معایب استفاده از انواع روش های کاهش درد غیر دارویی را نام ببرد
مراقبت های پرستاری حین انجام هر کدام از روش های غیر دارویی کاهش درد را بیان کند
آموزش های الزم به بیمار را توضیح دهد

۱۷- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از روش های کاهش درد

زایمان (روش های بیحسی و بیهوشی) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

روش های کاهش درد دارویی در طی لیبر و بیحسی و بیهوشی در بارداری و زایمان را نام ببرد
روش مناسب بیهوشی و بیحسی در طی بارداری و زایمان را نام ببرد

۱۸- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از مکانیسم شروع زایمان (تئوریهها -

شروع انقباضات -علائم شروع زایمان و...) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

تفاوت دردهای حقیقی و کاذب را بیان کند

مراقبت های لازم در زمان شروع زایمان را بیان کند

۱۹- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از مراحل مختلف زایمان (پذیرش

زائو و مراقبت در لیبر، زایمان و بعد از زایمان مراقبت فوری بعد از تولد) شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

اهمیت مراقبت اولیه مادر باردار مراجعه کننده به بخش زایمان را بیان نماید
اصول گرفتن شرح حال و معاینه بالینی را تشریح کند.

علائم خطر را توضیح دهد

اقدام لازم در برخورد با هر گونه شکایت زمان لیبروزایمان را بیان نماید

۲۰- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از تغییرات فیزیولوژیکی

بعد از زایمان شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

دوره پورپریموم را تعریف نماید

دوره های مربوط به پورپریموم را نام ببرد

تغییرات فیزیولوژیک و آناتومیک مربوط به دستگاه تولید مثل را شرح دهد

مراقبت های پرستاری بعد از زایمان را بیان کند

تغییرات روحی - روانی این دوران را توضیح دهد

تدابیر پرستاری و آموزش های خاص دوره بعد از زایمان را بیان کند

مراقبت های فوری و طی شش هفته پس از زایمان را توضیح دهد

۲۱- هدف کلی: در پایان این دوره دانشجویان قادر خواهند بود از مسائل شرعی در حاملگی و

بعد از زایمان

شناخت داشته باشند

اهداف اختصاصی : دانشجو باید بتواند

مفهوم سلامتی را بیان کند

نظر اسلام در مورد سلامت زنان را شرح دهد

استانداردهای مراقبت در بهداشت مادر و نوزادان و مسائل و چالشهای اخلاقی و قانونی انرا بیان کند

ملاحظات فرهنگی و مذهبی و تاثیر آن بر بهداشت مادران و نوزادان را شرح دهد.

احکام شرعی مرتبط در بارداری و پس از زایمان دوره نفاس ، حیض و... را بیان کند.

روش آموزش

- LMS
- سامانه نوید
- اسکایپ

شرایط اجراء

❖ امکانات آموزشی بخش

- ادوبی کانکت، و کامپیوتر و اینترنت بصورت آنلاین و آفلاین، ...

❖ آموزش دهنده

- خانم دکتر مونا انتظام
- خانم فاطمه قوی
- خانم مینا طاهری
- خانم ساراستوده

❖ منابع اصلی درسی

- پرستاری بهداشت مادر و نوزاد لودرمیک آخرین ویراست
- پرستاری بهداشت مادر و کودک دکتر اقصی آخرین ویراست
- کتاب بارداری و زایمان ویلیامز آخرین ویراست
- کتاب مهارت های بالینی مامایی در بلوک زایمان تالیف فرزانه گلبنی وزیباتقی زاده چاپ منصورانتشارات اندیشه رفیع آخرین ویراست
- Dickason EJ, Silvman BL, Kaplan J. Maternal infant nursing care .last edition: mosby
- Maternity and women's health care/ Deitra Leonard Lowdermilk, Shannon E. perry . – Last Edition.- St . Louis : mosby , Last Edition
- Burroughs,A,& Leifer,G. Maternity nursing. An introductory text. Last edition
- Maternal and child health nursing : care of the childbearing and childrearing family/ Adele pillitteri- Last Edition – Philadelphia: Lippincott Williams and Wilkins, Last Edition

❖ نحوه ارزشیابی

- مرحله ای
- تکالیف: ۲۰ درصد از نمره نهایی
- کوئیزهای انجام شده ۲۰ درصد از نمره نهایی
- نوع امتحان پایان ترم چند گزینه ای

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- تکالیف یادگیری: انجام به موقع در زمان تعیین شده و درج در سیستم نوید : ۲ نمره
- ارائه تکالیف بخش مربوط به هر استاد (کوئیز): ۳ نمره
- آزمون های تکوینی : ۹ نمره
- آزمون پایان ترم: ۶ نمره
- جمع : ۲۰ نمره

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی ۱۰
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس ۳ جلسه

جدول زمانبندی درس پرستاری بهداشت مادرو نوزاد

روش آموزشی	امکانات مورد نیاز	مدرس	موضوع	ساعت ارائه	جلسات
آفلاین	اینترنت ، کامپیوتر	خانم ستوده	آشنایی با کلیات بهداشت مادرو نوزاد (آمارهای حیاتی و شاخص های مربوط به بهداشت مادر ونوزاد، فرآیند پرستاری در بهداشت مادر ونوزاد، تاثیر فرهنگ بر بهداشت روان مادران ونوزادان)	طبق برنامه اداره کل آموزش	۱
		خانم ستوده	آشنایی با کلیات بهداشت مادرو نوزاد (مراحل مختلف زندگی زن از بلوغ ، اولین پریود، سن باروری، پیش از یائسگی و یائسگی)		۲
		خانم طاهری	مروری بر آناتومی لگن		۳
		خانم قوی	تعریف واژه ها، اختصارات و علائم مامایی		۴
		خانم قوی	سیکل قاعدگی، سندرم پیش از قاعدگی، علائم ونشانها		۵
		خانم ستوده	لقاح، رشدوتکامل جنین در مراحل مختلف ، عوامل موثر بر رشدوتکامل جنین وگردش خون جنین		۶
		خانم ستوده	بارداری: نشانه ها و علائم مشکلات شایع دوران بارداری		۷
		خانم طاهری	تغییرات فیزیولوژیک دوران بارداری ، عوارض خفیف دوران حاملگی و آموزش های مربوط		۸

آفلاین	اینترنت ، کامپیوتر	خانم قوی	تغییرات روانی در بارداری، غربالگری روانشناسی و مراقبت های آن	طبق برنامه اداره کل آموزش	۹
		خانم طاهری	روش های ارزیابی سلامت جنین در بارداری - زجر جنینی، آمینوسنتز - cvs-pubs(۱۰
		خانم طاهری	مراقبت های دوران بارداری		۱۱
		خانم ستوده	زایمان طبیعی(تشخیص انواع قرارگیری سر جنین در رحم- اقطار سر جنین و...)		۱۲
		گروه ژنتیک	ژنتیک و مشاوره ژنتیک		۱۳
		گروه ژنتیک	ژنتیک و مشاوره ژنتیک		۱۴
			روش های کاهش درد زایمان (غیر دارویی)		۱۵
		خانم ستوده	روش های کاهش درد زایمان (روش های بیحسی و بیهوشی)		۱۶
		خانم ستوده	مکانیسم شروع زایمان (تئوریا - شروع انقباضات - علائم شروع زایمان و...)		۱۷
		خانم ستوده	مراحل مختلف زایمان (پذیرش زانو و مراقبت در لیبر، زایمان و بعد از زایمان مراقبت فوری بعد از تولد از نوزاد		۱۸
		خانم ستوده	تغییرات فیزیولوژیکی بعد از زایمان		۱۹
		خانم ستوده	مسائل شرعی در حاملگی و بعد از زایمان		۲۰